EDEBİYAT

TÜRK HİKÂYELERİ I

Türkçe Okuyorum

Yayın Danışmanı

Dr. Erol Barın

Editör

Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz

Dil Uzmanı

Melek Paşalı-Enver Gedik

Tashih

Murat Elmalı

Resimleyen

Fahriye Faren Çıtaklı

Kapak & Sayfa Tasarımı

Şeref Kocaman

Bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ve anadilini geliştirmek isteyen yurtdışında yaşayan Türkler için hazırlanmıştır. Bu kitap Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ölçütlerine göre **B1-B2** seviyesinde hazırlanmıştır. Kitapta yer alan metinler, **B1-B2** seviyelerindeki dil becerilerine göre kısaltma, sadeleştirme özetleme ve yeniden yazma teknikleri kullanılarak eğitim amaçlı yeniden düzenlenmiştir.

İçindekiler

5 Reşat Nuri Güntekin
Aşk Mektupları

10 Refik Halit Karay
Bir Taarruz

16 Reşat Nuri Güntekin
Gamsızın Ölümü

23 Refik Halit Karay
Garip Bir Hediye

29 Ömer Seyfettin
Kaşağı

38 **SÖZLÜKÇE**

AŞK MEKTUPLARI

Reşat Nuri Güntekin

Rasim, bir akşam okuldan döndükten sonra, masanın üstünde bir zarf buldu. İçinde, çiçekli bir kâğıt üstünde, şu satırlar yazılıydı: "Rasim Bey, ben bir genç kızım ve sizi seviyorum. Çok güzelim, bunu korkmadan söyleyebilirim. Dünyadaki en büyük isteğim sizin eşiniz olmaktır. Fakat yaşlarımız çok küçük. Bu sebeple birkaç sene beklemek gerekecek. Şimdilik kendimi size tanıtmayacağım. Mektuplarınızı ..... adresine gönderebilirsiniz. Benim çok sinirli bir babam var. Sokağa çıkmama izin vermiyor. Belki bir gün çok kısa görüşebiliriz. Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlınız kabul ediyorum. Evde yalnızlıktan çok canım sıkılıyor. Mektuplarınız benim için bir **teselli** olacaktır."

Mektubu okuduktan sonra on altı yaşındaki Rasim'in **yüreğine bir ateş düştü**. Bu kızı deli gibi sevmeye başladı. O gece sinemaya gidecekti, vazgeçti. Erkenden odasına gidip bu genç kıza uzun bir mektup yazdı. Mektubu posta kutusuna attıktan sonra kendini birdenbire on yaş

büyük gibi hissetti. Kızın ismi Bedia'ydı. Bedia, Rasim'in mektuplarına düzenli bir şekilde cevap veriyordu. Rasim mektup göndermeyi biraz **geciktiriyor** o da çok kızıyordu:

"Seni çok seviyorum, bunu bilmiyor musun? Neden hemen cevap yazmıyorsun. Hem mektuplarını çok kısa yazıyorsun. Bir rica daha: mektuplarını biraz okunaklı yazıyla yazamaz mısın?"

Genç okullu, akşamları erkenden odasına kapanıyor, sevgilisine kendini beğendirmek için saatlerce **müsveddeler** yapıp kitaplar gibi uzun mektuplar yazıyordu. Bedia aynı zamanda meraklı bir kızdı. Bazen şöyle sorular soruyordu: "Evlendiğimiz zaman balayımız için İtalya'ya mı gidelim, İsveç'e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Halkı nasıl yaşar ne iş yapar? Oralara nasıl gidebiliriz? Ya da "Sen hangi şairleri okudun? Hangi şiirleri seviyorsun. Yaz, ben de okuyayım..."

Rasim, nişanlısına karşı **küçük düşmemek** için, coğrafya ve edebiyat kitapları okuyor, onun istediği bilgileri toplamak için günlerce çalışıyordu. Bedia bir mektubunda ona **darıldı**: "Seninle görüşmek istedim. Dün okul dönüşünde yolunu bekledim. Bir genç kızın sevgilisisin fakat bunu unutuyorsun, çok kötü giyinmiştin. Üstün başın, ayakkabın çamurdu. Çocuk gibiydin. Bunu gördükten sonra yanına gelemedim."

Rasim çok utandı ve üzüldü. O günden sonra olağanüstü dikkat ve özenle giyinmeye başladı. Bedia bir kere de onun okuldan çıktıktan sonra eve gitmemesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti. Acaba o, başka kızların arkasında mı geziyordu?

Rasim yeminlerle şöyle yazdı: "Dünyada senden başka bir kız sevmeyeceğim!". Bir akşam, Rasim'in annesi Nedime Hanım kocası Ahmet Beyi üzgün bir yüz ile karşıladı: "Ah Bey, neler oldu sorma. Oğlumuza Bedia isminde bir kız **musallat olmuş**. Bugün Rasim'in odasını düzeltiyordum. Mektuplarını buldum. Evladımız elden gidiyor. Bir çare bul."

Ahmet Beyde hiçbir meraklanma işareti görünmüyor, tersine gülüyordu. Sesini alçaltıp: "Korkma hanım," dedi, "Oğlana ben aşk mektuplarını yazıyorum! Oğlandaki **haylazlık** artıyordu. Doğru dürüst yazmayı bilmiyordu. Nihayet bu çareyi buldum. Rasim, bu mektuplar sayesinde bu sene sınıfını geçecek, bundan eminim. Doğrusu, ben de iyi yazıyı böyle öğrenmiştim."

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazalım.

1. Bir gün Rasim'e bir mektup geldi. ( )
2. Rasim müsvedde mektuplar yazıyordu. ( )
3. Rasim her zaman güzel giyiniyordu. ( )
4. Rasim'in yazısı okunaklıydı. ( )
5. Rasim'e aslında babası mektup yazıyordu. ( )

2. Metne göre aşağıdaki olayları sıralayalım.

1. ( ) Rasim'in annesi mektupları gördü.
2. ( ) Rasim sevgilisi için güzel giyindi.
3. ( ) Rasim güzel yazı yazmaya başladı.
4. ( )Rasim küçük düşmemek için çok kitap okumaya başladı.
5. ( )Rasim mektubu okuduktan sonra genç kıza âşık oldu.

3. Aşağıdaki sıfatları zıt anlamlarıyla eşleştirelim.

1. sinirli	a. uslu
2. kısa	b. sıradan
3. olağanüstü	c. iyi
4. kötü	d. sakin
5. haylaz	e. uzun

4. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştirelim.

1. eş	a. dikkat
2. muhakkak	b. çocuk
3. özen	c. kesinlikle
4. evlat	d. çözüm
5. çare	e. koca

Cevaplar:
1. 1.D 2.D 3.Y 4.Y 5.D
2. 1. 5, 2. 4, 3. 2, 4. 3, 5. 1
3. 1.d 2.e 3.b 4.c 5.a
4. 1.e 2.c 3.a 4.b 5.d

BİR TAARRUZ

Refik Halit Karay

Boğaziçi'nin Anadolu kıyısındaki tenha, bayır ve yarı boş köylerinden birinde bir kış akşamıydı. Yağmur yağmıyordu fakat rüzgâr çok ıslak esiyordu ve her tarafı sırılsıklam ediyordu. Bu kapalı hava bir haftadan beri devam ediyordu.

Vapur iskeleye yanaştı ve dört yolcu indi. Bunlar da bir müddet aynı sokakta yürüdükten sonra yan yollara sapıp gözden kayboldular.

Hayrullah Efendi her akşamki gibi, yokuşu tek başına tırmanmaya başladı. İnebolu'ya kereste göndermişti. Aklı kerestelerdeydi. Bu fırtına kerestelere zarar verebilirdi. Hayrullah Efendi'nin canı sıkılmıştı. Bunları düşünüp endişeleniyordu. Hayrullah Efendi elindeki elektrik fenerini yoluna tutup ağır ağır yokuştan çıkıyordu.

Fıstığın altına, o dik ve dolambaç yere gelmişti. Bu sırada yerden gırtlağına bir el yapışmış ve alnına soğuk bir demir dayanmıştı. Gerilemek istedi, yapamadı. İlerleyeyim dedi, kımıldanamadı. Aciz bir şekilde durup bekledi. Rüzgârın uğultusu içinde boğuk bir ses:

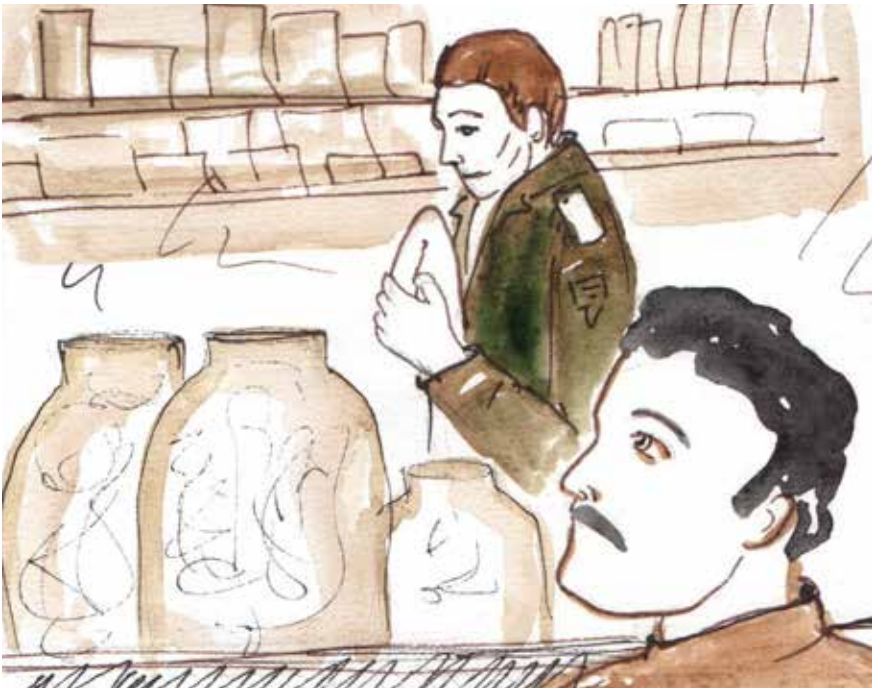
"Cüzdanını ver!" diye emretti.

Hayrullah Efendi heyecan ve korkuyla:

"Peki, tamam, vereyim!" dedi.

Bir eliyle cüzdanını çıkardı ve uzattı. Hemen serbest kalmak ve uzaklaşmak istiyordu. Cüzdanda altı tane yüzlük ve birçok da beşlik banknotlar vardı. Yedi yüz liradan fazlaydı. Fakat canından kıymetli değildi. Sağlık olsun, yine kazanırdı...

Hırsız, karanlığın içinde telaşla, cüzdanı açtı. Hayrullah Efendi'nin

elinden elektrik lambasını kaptı. Bir atkı ile sarılı yüzünü göstermemeye çalışıp cüzdanın içini acele acele **yokladı**. Adam, vahşi sesiyle:

"Kımıldama, vururum!" dedi.

Eli bir müddet, kâğıtların üzerinde örümcek gibi korkunç, kararsız ve şaşkın dolaştı. Bir an sonra yalnız bir tanesini, bir beş lirayı çekti, cüzdanı kapattı ve Hayrullah Efendi'ye geri uzattı. Şimdi ışık sönmüştü ve hırsız, yokuştan aşağı çılgın gibi koşup arkasına bakmadan, kaçmaya başlamıştı.

Hayrullah Efendi korkaktı; fakat hem dinç, hem de çok meraklı bir adamdı. Şu acemi ve acayip hırsızı, kovalamak istedi ve hemen arkasına düştü. Süratle bayırı indi, karaltılar içinde, önünü görmeden koşuyor, hırsıza yetişmeye çalışıyordu.

Aşağı inmişti. Hırsız hızlı hızlı çarşıya doğru gitti, Hayrullah Efendi aydınlık bir pencerenin altından bunu gördü. Hırsız, Hayrullah Efen-

diyi görmedi. Bu sebeple koşmuyor ve telaş göstermiyordu. O önde, Hayrullah Efendi arkada çamurlu sokakları döndüler. Nihayet aydınlık bir meydana, köyün ufacık çarşısına geldiler. Orada iki açık bakkal dükkânıyla bir kahve vardı.

Hırsız dosdoğru bir bakkala girdi.

Hayrullah Efendi, duvar dibinden **sinsi** sinsi yürüyüp cama yaklaştı. Eğilip iki turşu kavanozunun arasından içeriye baktı. Adam atkısının ucu ile terlerini siliyordu. Beti benzi uçmuş, hasta yüzlü, uzun sakallı, zayıf, perişan bir adamdı. Üzerinde asker paltosu gibi bir palto vardı. Bakkal raftan bir ekmek aldı ve ona uzattı. Hırsız bunu derhal kaptı, bir ucundan koparıp koca bir lokmayı hemen ağzına attı. Hem yiyor hem de başka şeyler işaret edip sipariş veriyordu. Bu hem acemi, hem

aç, hem de zavallı bir hırsızdı... Hayrullah Efendi çok üzüldü ve adamın çıkmasını bekledi.

Adam dükkândan çıkıp uzaklaştıktan sonra Hayrullah Efendi dükkâna girdi:

"Bu adam kimdi?" diye sordu.

Bakkalın cevabından sonra Hayrullah Efendi her şeyi anladı. Yedi yüz liranın içinden beş lirasını alıp kaçmıştı, bu bir hırsız değil, namuslu bir aç adamdı. Kim bilir ne durumdaydı? Savaştan hemen sonraki yıllardı ve askerden binlerce aç, yoksul ve işsiz adam yaralı bir şekilde geri dönmüştü. Bu adam da bir savaş **gazisi** olabilirdi. Az önce gırtlağına sarılmıştı. İşte bu adam, Hayrullah Efendi rahat etsin diye dört yıl savaş meydanlarında çarpışmıştı. Bu para onun hakkıydı.

Hayrullah Efendi, ertesi gün çok fazla **erzak** hazırlattı ve onun evine gönderdi. O adam döndükten sonra şöyle anlatıyordu:

"Kapıyı bir kadın açtı, 'Olamaz, kocamın şimdi bunları almak için parası yok, yanlış getirdiniz!' diyordu. O sırada kocası geldi, 'Kim gönderdi?' diye sordu, biz söylemedik, fakat anlamıştı. Bu sebeple ısrar etmedi, başını diğer yana çevirdi. Çok iyi göremedik ama galiba ağlıyordu!"

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazalım.

1. Hayrullah Efendi cüzdanını hırsıza verdi. ( )
2. Hırsız cüzdandaki bütün parayı aldı. ( )
3. Cüzdanda altı tane yüzlük ve birçok da beşlik banknotlar vardı. ( )
4. Hırsız cüzdanı alıp bakkala gitti. ( )
5. Hayrullah Efendi hırsızın evine erzak gönderdi. ( )

2. Metne göre aşağıdaki olayları sıralayalım.

1. ( ) Hayrullah Efendi her akşamki gibi yokuşu çıkıyordu.
2. ( ) Hırsız cüzdanı geriye verdi.
3. ( ) Bir adam Hayrullah Efendinin boğazını sıktı.
4. ( )Hayrullah Efendi hırsızın haline çok üzüldü.
5. ( )Bakkal, Hayrullah Efendiye hırsız hakkında bilgi verdi.

3. Aşağıdaki kişilerle sıfatları eşleştirelim.

Hayrullah Efendi Hırsız

zengin gazi merhametli korkak
aç namuslu meraklı şaşkın acemi

4. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştirelim.

1. bayır	a. fakir
2. tenha	b. kalp
3. yoksul	c. heyecanla
4. yürek	d. yokuş
5. telaşla	e. ıssız

Cevaplar:
1. 1.D 2.Y 3.D 4.Y 5.D
2. 1. 1, 2. 3, 3. 2, 4. 5, 5. 4
3. Hayrullah Efendi: zengin, meraklı, merhametli, korkak
Hırsız: aç, namuslu, acemi, şaşkın
4. 1.d 2.e 3.a. 4.b 5.c

GAMSIZIN ÖLÜMÜ

Reşat Nuri Güntekin

O sabah anaokulunun bahçesinde büyük bir telaş vardı. Çocuk bayramıydı. İlk ve orta okullar, **kafile** kafile marşlar söyleyip sokaklardan geçiyorlar ve piknik alanına gidiyorlardı.

Anaokulunun en büyük öğrencisi altı yaşındaydı. Bu sebeple uzaklardaki piknik yerlerine gitmek onlar için zordu. Onlar, bayramlarını daha yakın bir dere kenarında yapacaklardı.

Hazırlıklar çok güzeldi. Bahçe, çiçek tarlasına dönmüştü. Erkek çocuklar, yeni ayakkabılarını siliyorlar, kızlar birbirlerinin saçlarını düzeltiyorlardı. Altı yaşında bir kız, taş merdivenin basamağına oturmuştu. Dört yaşındaki bir öksüz çocuk, arkadaşının sökük gömleğini dikiyordu.

Nihayet hazırlık bitti, kafile yola çıktı. Bir elleriyle, arkadaşlarının ellerini tutuyorlar, ötekiyle yiyeceklerini, oyuncaklarını taşıyorlardı.

İnsanlar kapı önlerine, pencerelere çıkıp onlara bakıyorlardı.

Anaokulu öğrencilerinin önünde, herzamanki gibi "Gamsız" yürüyordu.

Gamsız, sarı tüylü ihtiyar bir mahalle köpeğiydi. İnsan gibi anlayışlı, fakat insandan daha **vefakâr** bir mahlûktu.

Gamsızın dört yavrusu birkaç sene önce gözünün önünde ölmüştü. Bu olaydan sonra o, bir hafta kaybolmuş daha sonra geri dönmüştü. Ama biraz daha ihtiyar ve uzun sarı tüyleri biraz daha çamurluydu.

Gamsız, çocuklarının ölümünden sonra mahalleye darılmış, anaokulunun arkasındaki **viraneve** verlesmisti. Sokakta hemen hic dolasmaz.

yalnız zaman zaman okulun bahçe duvarından içeri atlar, çocuklarla oynar, öğle vakti onların artıklarını yerdi.

Öğretmenler de bu ihtiyar sokak köpeğini kovmamışlar, gizli gizli **himaye etmişlerdi**. Gamsız, küçüklerin en iyi arkadaşı olmuştu.

Kafile, mahalleden çıkmış, yeşil tarlaların arasındaki bir yolda yürüyordu. Gamsız, en önde, mağrur tavrıyla gidiyordu. Fakat bugün onda bir neşesizlik, bir durgunluk vardı.

* * *

Nihayet, bayram yerine geldiler. Burası, gölgeler içinde serin bir ırmak kenarıydı. Suların içinde yeşil söğütler vardı.

Küçüklerin sesinden kuşlar korkup kaçmıştı. Şimdi gün onlarındı. Koşuyorlar, ağaçlara tırmanıp çimenlerde yuvarlanıyorlardı. Akşama daha dünya kadar zaman vardı.

Gamsız da bir ara canlanmış, çocuklarla beraber oynamak istemişti. Fakat birdenbire durdu, başını kaldırarak uludu. Sonra yavaş yavaş çekildi, iki büyük taşın arasında kıvrılıp yattı.

Gamsız, hastaydı. Çocuklar hemen bunu fark ettiler. Yemek götürdüler. Ama o, yiyecekleri yemiyordu.

Gamsız'ın acısını öğretmenler de gördü.

- Yaklaşmayın çocuklar…Hayvandır bu. Belki **kudurmuştur**, dediler. **Hademelerden** birini nöbetçi yaptılar.

* * *

Büyük öğrencilerden biri birdenbire bir şey hatırlayıp bağırdı.

- Eyvah, Gamsız'ı **zehirlediler**…Bu sabah, bir şey almak için bakkala gitmiştim…Köşe başında, Gamsız'ı gördüm…Öteki köpeklerle beraber bir şey yiyordu…Mutlaka zehirli ekmek yedi.

Çocuğun sözü doğru gibiydi. Gamsız, bilinçsiz şekilde çırpınıyordu.

Çocukların neşesi birdenbire gitti. Bazıları ağlıyorlardı. Yapacak bir şey yoktu.

Öğretmenlerden biri:

- Çocuklar, korkmayın… Siz bilmezsiniz… Gamsız, bir kere daha zehirlendi ama kurtuldu… Ona bir şey olmaz… Haydi, oyununuza! diye bağırdı.

Küçükleri, dağıtmaya başladılar. Bazıları ağlıyorlardı, devam ediyor, bazıları hocanın sözleriyle kendilerini teselli edip: "Gamsız, gayretlidir…Bir şey olmaz!" diyorlardı. Hatta bazıları küçük ellerini açıp onun için dua ediyorlardı.

Öğretmenler, nihayet başka bir çare düşündüler. Bayram yerini iki üç dakika uzakta bir başka ağaçlığa nakletmek… Battaniyeler, paketler toplandı ve kafile, Gamsız'ı yalnız bırakıp hareket etti.

* * *

Çocukların arasında hemen gizli bir organizasyon oldu. Üç beş dakikada bir öğrencilerin ikisi kayboluyor, gizlice Gamsız'ın yanına gidip ondan haber getiriyordu.

Bir saat sonra yine acı bir haber geldi. Gamsız, ölmek üzereydi. Ağzı, gözü, ayakları kan içindeydi. Çocuklar hep birden ağlıyorlardı. Öğretmenler, çocukları kontrol edemiyordu.

Gamsız halsiz bir şekilde kıvranıyordu. Nihayet son bir gayretle toparlandıktan sonra ırmağa doğru koştu.

* * *

Irmak kenarındaki ince tahta köprünün yanında, beş yaşında iki küçük kız vardı. Köpek hızlı hızlı geliyordu. Bunu görünce korktular. Tahta köprüden karşıya geçmek istediler. Fakat birisi telaşla ırmağa düştü. Küçük kız çırpınıyordu.

Gamsız, bu kazayı gördü ve birdenbire durdu. Yolunu değiştirdi. Tahta köprüye koştu. Çocuğun arkasından suya atladı. Onu ağzıyla eteğinden yakaladı. Onu suyun yüzünde tuttu. Öğretmenler hemen yetişti. Sonra, Gamsız ölü gibi kendini bıraktı. Bir iki kere daldı, etrafındaki suları **köpürttü** ve öldü. Kaskatı vücudu, suyun hafif akıntısı içinde yavaş yavaş uzaklaştı.

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazalım.

1. Gamsız'ı çocuklar çok seviyor. ( )
2. Gamsız, siyah tüylü ihtiyar bir mahalle köpeğiydi. ( )
3. Küçük kızlardan biri ırmağa düştü. ( )
4. Gamsız'ı zehirlediler. ( )
5. Gamsız'ın birkaç sene önce üç yavrusu ölmüş. ( )

2. Metne göre aşağıdaki olayları sıralayalım.

1. ( ) Çocuklar piknik yapmak için derenin kenarına gittiler.
2. ( ) Küçük kız ırmağa düştü.
3. ( ) Gamsız hastalandı.
4. ( )Öğretmenler piknik yerini değiştirdi.
5. ( )Gamsız küçük kızı suyun üstünde tuttu.

3. Aşağıdaki isimlerden tamlama yapalım.

a. çocuk bayram… b. ırmak kenar…. c. çocuklar….. ölüm….
d. piknik alan… e. çiçek tarla….. f. hoca…… sözler….

4. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştirelim.

1. doğru	a. genç
2. ihtiyar	b. yanlış
3. ince	c. cahil
4. bilgili	d. açık
5. gizli	e. kalın

1. 1.D 2.D 3.D 4.D 5.Y
2. 1. 1, 2. 4, 3. 2, 4. 3, 5. 5
3. a. çocuk bayramı, b. ırmak kenarı, c. çocukların ölümü, d. piknik alanı, e. çiçek tarlası, f. hocanın sözleri
4. 1.b, 2.a., 3.e, 4.c, 5.d

GARİP BiR HEDİYE

Refik Halit Karay

Çarşıdaki kuyumcu dükkânları önünde Feridun iki saattir dolaşıyordu. Hiçbirine girmek için cesaret edemiyordu. Zavallı adamın satmak için bir şeyi kalmamıştı. Yalnız cebinde bir tıraş fırçası vardı. Onun da bir değeri var mı yok mu, sormak istiyordu. Fildişi saplı, nakışlı, bir tıraş fırçasının kıymeti neydi? Bunu sormaktan utanıyordu... Aslında hem utanıyor hem de biraz korkuyordu. "Beş para etmez." diye düşünüyordu. Yaşlı adam, ona bu traş fırçasını hediye etmiş, "Değerlidir, kıymetini bil, sakın atma!" demişti.

Bir ara içine bir hüzün, bir ümitsizlik doldu. Hemen oraya çöküp ağlamak istedi... Zaten aylardan beri yüreğindeki dertler, endişeler onu boğuyordu. "Şimdi, şurada düşüp ölmek ve kurtulmak istiyorum." diye düşündü.

Cebinden fırçayı bir kere daha çıkardı, baktı. Basit, herkesteki gibi, beş, on kuruşluk bir maldı. Dönmek istedi, sonra vazgeçti. Büyük mağazalara giremedi. Ufacık bir dükkânın kapısını itti. Kuyumcu gözlerini kaldırıp adamı süzdükten sonra "Ne istiyorsun?" diye sordu. Feridun fırçayı uzattı: "Vaktiyle birisi hediye etmişti," dedi, "kıymetlidir de, acaba gerçekten bir değeri var mı? Bakar mısınız?"

Kuyumcu merakla fırçayı eline aldı, **evirdi**, **çevirdi**, salladı, tırnağıyla kazıdı, sonra geri verdi:

"Beş para etmez!" dedi.

Feridun kekeleye kekeleye, özür dileyip çıktı. Kendi kendisine: "Hain adam! Beni aldatmış. Değersiz bir fırçaymış…" dedi.

Bundan on sene evveldi. Feridun, Mısır'dan Selanik'e dönüyordu. Limanda bekliyorlardı. Yolculardan bir ihtiyar, güvertede dünyadan habersiz, eşyalarını düzenliyordu. Bu sırada **vincin** altına girmişti. Tam

o sırada büyük bir demir ihtiyarın üzerine doğru geldi. Feridun bunu görmüş ve çevik bir hareketle ihtiyarın kolundan çekip onun hayatını kurtarmıştı. İhtiyar kendine geldikten sonra eşyalarının arasından bir kocaman kutu açmıştı. Kutunun içindeki tıraş fırçalarından bir tanesini alıp ona vermişti: "Değerlidir, kıymetini bil, sakın atma, gün gelir sana faydası olur." demişti.

Feridun bunları düşündükten sonra fırçayı atıp ondan kurtulmak istedi ama bu fikrinden vazgeçti. Fırçayı cebine sokup yürüdü.

Feridun annesiyle beraber eski, **kasvetli** bir evde yaşıyordu. Eve döndükten sonra annesine acı acı bakıp: "Beş para etmiyor, boşuna rüya kurmuşuz!" dedi ve yukarıya, boş odaya çıktı. Biraz nefes almak için pencereyi açtı. Etrafı seyretti. Uzak yerlerde hayat devam ediyordu. Ama bu fakir mahallede her şey çoktan bitmişti.

Birden kızdı, elini tekrar cebine soktu. Fırçayı kıllarından yakalayıp pencereden uzattı. Aşağıda, kale duvarlarına yakın iri bir taş vardı. Oraya **nişan aldı** ve hızla attı. Daha sonra görmek için dikkatlice baktı.

Fırçanın kemik sapı sert bir ses çıkardı. Sonra karanlığın içinde yan yana iki göz, iki nokta parladı. Feridun bunlara, uzaktan bir müddet merakla baktı. Sonra birden bir şey hatırladı ve merdivenleri dörder dörder atlayıp aşağıya koştu, sokağa fırladı. Eğildi, bu iki ufak şeyi, iki küçük taş parçasını ellerine aldı, yine koşarak içeriye döndü.

Lambanın ışığında bir daha baktıktan sonra anladı: bunların birer elmas parçasıydı. Fakat acaba **sahte** miydi? Bütün gece gözüne uyku girmedi, sabah alacakaranlıkta çarşıya gitti, dükkânın önünde bekledi. Kuyumcu geldikten sonra aceleyle taşları çıkardı: "Bunlar ne eder?" dedi.

Kuyumcu önce bir göz attı, sonra gözlüğünü taktı, dikkatlice kontrol etti, güneşe tuttu. Sonra nazik bir şekilde:

"Temiz mal, iyi para eder. Dükkâna girin, bir daha görelim, bir fiyat verelim!" dedi.

Feridun, bir müddet şunu anlayamadı. İhtiyar neden bir tıraş fırçasına böyle pahalı iki taş saklamıştı? Fakat bir gün tesadüfen öğrendi: İnsanlar gümrükten mal kaçırmak için bazen böyle **hileler** yaparlarmış.

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazalım.

1. Feridun kuyumcuya bir şey satmak istiyor. ( )
2. Yaşlı bir adam Feridun'a tıraş fırçası hediye etmiş. ( )
3. Yaşlı adam Feridun'un hayatını kurtarmış. ( )
4. Feridun babasıyla beraber yaşıyor. ( )
5. Tıraş fırçasının içinde elmas vardı. ( )

2. Metne göre aşağıdaki olayları sıralayalım.

1. ( ) Feridun yaşlı adamın hayatını kurtardı.
2. ( ) Fırçanın içinden iki elmas çıktı.
3. ( ) Feridun kızıp fırçayı sokağa attı.
4. ( ) Kuyumcu fırça için " beş para etmez" dedi.
5. ( ) Feridun, yaşlı adam hakkında kötü şeyler düşündü.

3. Aşağıdaki sıfatları zıt anlamlarıyla eşleştirelim.

1. nazik	a. ucuz
2. pahalı	b. kaba
3. süslü	c. gerçek
4. sahte	d. yumuşak
5. sert	e. sade

4. Aşağıdaki isimlerden tamlama yapalım.

a. diş fırça.. b. elmas parça…. c. dükkan….. ön….
d. kale duvar.. e. lamba…ışık… f. kuyumcu… vitrin…

Cevaplar:
1. 1.D 2.D 3.Y 4.Y 5.D
2. 1. 1, 2. 5, 3. 4, 4. 2, 5. 3
3. 1.b, 2.a, 3.e, 4.c, 5.d
4. a. diş fırçası, b. elmas parçası c. dükkanın önü, d. kale duvarı, e. lambanın ışığı, f. kuyumcunun vitrini

KAŞAĞI

Ömer Seyfettin

Küçüktüm. Ahırın avlusunda oynuyordum. Aşağıdaki söğütlerin altında bir dere vardı. Sürekli derenin sesini işitirdik. Evimiz büyük kestane ağaçlarının arkasındaydı. Annem, İstanbul'daydı. Benden bir yaş küçük kardeşim Hasan'la beraberdik. Atlarımızın **seyisi** Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Dadaruh yaşlı bir adamdı. Sabah erkenden ahıra koşuyorduk. Bizim için en güzel şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, çok büyük bir zevkti. Hasan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak eğlenceli bir oyundan daha çok hoşumuza gidiyordu. Ama en zevkli şey **tımardı**. Dadaruh eline **kaşağıyı** alıp işe başladıktan sonra çok heyecanlanırdım:

- Ben de yapacağım! derdim.

O zaman Dadaruh, beni Tosun'un sırtına koyar, elime kaşağıyı verir,

- Hadi yap! derdi.

Bu demir aracı hayvanın üstüne sürter, ama o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

- Kuyruğunu sallıyor mu?

- Sallıyor.

- Hani bakayım?..

Eğilirdim, uzanırdım. Ama atın kuyruğu görünmezdi.

Her sabah ahıra gelir,

- Dadaruh, tımarı ben yapacağım, derdim.

- Yapamazsın.

- Niçin?

- Çünkü daha küçüksün.

- Yapacağım.
- Büyüdükten sonra yaparsın.
- Ne zaman?
- Boyun at kadar olduktan sonra.

Ahır işlerinde sadece tımarı beceremiyordum. Boyum, atın karnına kavuşmuyordu. Aslında en keyifli, en eğlenceli şey buydu. Sanki kaşağının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını indiriyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu. Tımar bitmeden biraz

önce Tosun huysuzlanırdı. O zaman Dadaruh, "Höyt..." diye karnına bir tokat indirir, sonra öteki atları tımara başlardı. Ben bir gün yalnız kaldım. Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. İçimde bir tımar etmek **hırsı** uyandı. Kaşağıyı aradım, bulamadım. Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz küçük bir odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin arasına baktım. Yok, yok! Yatağın altında, yeşil tahtadan bir sandık duruyordu. Onu açtım. Sevincimden haykıracaktım. Annemin bir hafta önce İstanbul'dan yeni bir kaşağı göndermişti. O kaşağı, pırıl pırıl parlıyordu. Hemen aldım. Tosun'un yanına koştum. Karnına sürtmek istedim. Rahat durmuyordu.

- Sanırım acıtıyor? dedim.

Gümüş gibi parlak bu güzel kaşağının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivriydi. Biraz köreltmek için duvarın taşlarına sürttüm. Dişleri bozulduktan sonra yeniden denedim. Yine atların hiçbiri durmuyordu.

Kızdım. Öfkemi kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ilerdeki çeşmeye koştum. Kaşağıyı **yalağın** taşına koydum. Yerde ağır bir taş bulduktan sonra kaşağının üstüne hızlı hızlı vurdum. Bu güzel kaşağıyı ezdim, parçaladım. Sonra yalağın içine attım.

Babam, her sabah dışarı çıkmadan önce bir kere ahıra uğrar, etrafa bakardı. Ben o gün yine ahırda yalnızdım. Hasan evde hizmetçimiz Pervin'le kalmıştı. Babam çeşmeye bakıp yalağın içindeki kaşağıyı gördü. Dadaruh'u çağırdı:

- Gel buraya!

Nefesim duracaktı, çok korkmuştum. Dadaruh, kırık kaşağıyı gördükten sonra çok şaşırdı. Babam "bunu kim yaptı?" diye sordu. Dadaruh,

- Bilmiyorum, dedi.

Babamın gözleri bana döndü, bir şey sormadan,

- Hasan yaptı, dedim.

- Hasan mı?

- Evet, dün odaya girdi. Sandıktan kaşağıyı aldı. Sonra yalağın taşında ezdi.

- Niye Dadaruh'a haber vermedin?

- Uyuyordu.

- Çağır onu!

Çitin kapısından geçtim. Gölgeli yoldan eve doğru koştum. Hasan'ı çağırdım. Zavallının bir şeyden haberi yoktu. Koşup arkamdan geldi. Babam çok sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı. Hasan'a dedi ki:

- Yalan söylemeyeceksin! Yoksa seni döverim!

- Söylemem.

- Pekâlâ, bu kaşağıyı niye kırdın?

Hasan, Dadaruh'un elindeki alete şaşkın şaşkın baktı! Sonra sarı saçlı başını sallayıp,

- Ben kırmadım, dedi.
- Yalan söyleme, diyorum.
- Ben kırmadım.
- Doğru söyle, **darılmayacağım**. Yalan çok kötüdür, dedi. Hasan inkâr etti. Babam öfkelendi. Üzerine yürüdü "Utanmaz yalancı" diye yüzüne bir tokat indirdi.

- Götür bunu eve; sakın bunu bir daha buraya sokma. Hep Pervin'le otursun! diye haykırdı.

Dadaruh, kardeşimi kucağına aldı. Çitin kapısına doğru yürüdü. Bu olaydan sonra ahırda hep yalnız oynuyordum. Hasan evde hapisti. Annem geldikten sonra da kimse onu affetmedi. Hasan, babamın tokatını düşünür zaman zaman ağlardı.

Ertesi yıl annem, yazın yine İstanbul'a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan'a ahır hâlâ yasaktı. Geceleri yatakta bana sorardı "Tayyar büyüdü mü, atlar ne yapıyor?". Bir gün birdenbire hastalandı. Doktor geldi. "**Kuşpalazı**" dedi. Babam yatağın başucundan hiç ayrılmıyordu.

Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu.

- Niye ağlıyorsun? diye sordum.
- Kardeşin hasta.
- İyi olacak.
- İyi olmayacak.
- Ya ne olacak?
- Kardeşin ölecek! dedi.
- Ölecek mi?

Ben de ağladım. O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyumadım. Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor "**İftiracı**! İftiracı!" diye karşımda ağlıyordu.

Pervin'i uyandırdım.

- Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim.

- Niçin?

- Babama bir şey söyleyeceğim.

- Ne söyleyeceksin?

- Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

- Hangi kaşağıyı?

- Geçen yılki.

Sözümü tamamlamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Gözyaşlarıyla ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söyleyeceğim, Hasan da duyacak belki beni bağışlayacak.

- Yarın söylersin, dedi.

- Hayır, şimdi gideceğim.

- Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin. Hasan da uyuyor. Onu öpersin, ağlarsın, seni bağışlar.

- Pekâlâ!

- Haydi, şimdi uyu!

Sabaha kadar yine gözlerimi kapamadım. Sabah hemen Pervin'i uyandırdım. Kalktım. Acele ediyordum. Ama zavallı suçsuz kardeşim, o gece ölmüştü. Salonda, çiftlik imamıyla Dadaruh ağlıyordu. Babamı bekliyorlardı.

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazalım.

1. Dadaruh atların bakıcısıdır. ( )
2. Küçük çocuk, atları çok seviyor. ( )
3. Kaşağıyı Hasan kırdı. ( )
4. Babası Hasan'ı dövdü. ( )
5. Hasan kuşpalazı hastalığından öldü. ( )

2. Metne göre aşağıdaki olayları sıralayalım.

1. ( ) Küçük çocuk kardeşine iftira attı.
2. ( ) Babası Hasan'a ceza verdi.
3. ( ) Dadaruh küçük çocuğa atları tımar etmek için izin vermedi.
4. ( ) Küçük çocuk kaşağıyı sandıktan gizlice aldı.
5. ( )Hasan hastalandı.

3. Aşağıdaki sıfatları zıt anlamlarıyla eşleştirelim.

1. öfkeli	a. sıkıcı
2. merhametli	b. cesur
3. dürüst	c. acımasız
4. korkak	d. yalancı
5. eğlenceli	e. sakin

4. Aşağıdaki isimlerden tamlama yapalım.

a. çiftlik ev…	b. yatak….alt…	c. atlar….. tımar….
d. at…karın…	e. baba…öfke…..	f. ağaçlar…… arka….

5. Aşağıdaki insanlarla sıfatları eşleştirelim.

öfkeli	Hasan
masum	Baba
pişman	Küçük Çocuk
hasta	
hırslı	
sert	

Cevaplar:
1. 1.D, 2.D, 3.Y, 4.D, 5.D
2. 1. 3, 2. 4, 3. 1, 4. 2, 5. 5
3. 1.e, 2.c, 3.d, 4.b, 5.a
4. a. çiftlik evi, b. yatağın altı, c. atların tımarı, d. atın karnı, e. babanın öfkesi, f. ağaçların arkası
5. Hasan: masum, hasta
Baba: öfkeli, sert
Hasan: hırslı, pişman

SÖZLÜKÇE

Aşk Mektupları

darılmak (f.) : Kötü bir davranış yüzünden konuşmamak, ilgiyi kesmek, küsmek.
geciktirmek (f.): Gecikmesine sebep olmak.
haylazlık (i.): Hoşa gitmeyen davranışlarda bulunma.
küçük düşmek (f.): Değeri veya onuru sarsılmak.
musallat olmak (f.): Birini sürekli rahatsız etmek, peşini bırakmamak.
müsvedde (i.): Yazı taslağı, karalama.
teselli (i.): Avuntu, avunma.

Bir Taarruz

kereste (i.): Biçilmiş, kesilmiş ağaç.
yoklamak (f.): Dokunarak incelemek.
sinsi (s.): Gizli.
gazi (i.): Savaştan sağ olarak dönen kimse.
kafile (i.): Birlikte yolculuk eden topluluk.
erzak (i.): Uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı.
taarruz (i.): Saldırı, birinin üzerine hücum etme.
tırmanma (i.): El ve ayaklarıyla tutunarak dik bir yere çıkma.

Gamsızın Ölümü

çırpınmak (f.): Düzensiz bir biçimde ve aceleyle kımıldamak.
hademe (i.): Hizmet eden kişi, hizmetçi.
himaye etmek (f.): Korumak, gözetmek.
köpürtmek (f.): Su ve benzeri şeylerin köpürmesini sağlamak.
kudurmak (f.): Kuduz hastalığına yakalanmak, aşırı davranışlarda bulunmak.
vefakâr (s.): Sevgisi geçici olmayan.
virane (i.): Yıkılmış veya çok harap olmuş yapı.
zehirlemek (f.): Öldürmek için zararlı bir şey yedirmek, içirmek.

Garip Bir Hediye

evirmek, çevirmek (f.): Bir şeyi döndürmek, bükmek.

güverte (i.): Geminin açık, üst tarafı.

hile (i.): Birini aldatmak için yapılan oyun, entrika, aldatma.

kasvetli (s.): Sıkıntılı.

nişan almak (f.): Belli bir hedefe kurşun, taş vb. ile vurmak.

sahte (s.): Orijinal olmayan, taklit.

vinç (i.): Ağır şeyleri kaldırmaya yarayan araç.

Kaşağı

ahır (i.): Hayvanların kaldığı yer.

darılmak (f.): Kötü bir davranış yüzünden konuşmamak, ilgiyi kesmek, küsmek.

hırs (i.): Aşırı istek, tutku.

iftiracı (i.): Bir kimseye asılsız suç yükleyen kişi.

kaşağı (i.): Hayvanları tımar etmek için kullanılan dişli araç.

kuşpalazı (i.): Genellikle çocuklarda görülen bulaşıcı bir hastalık, difteri.

seyis (i.): Atlara bakan kimse.

tımar (i.): Hayvanlara, ağaçlara yapılan bakım.

KISALTMALAR

i.: isim

f.: fiil

d.: deyim

s.: sıfat

zf.: zarf

z.: zamir

e.: edat